

Trách mắng, tỏ ra thờ ơ hay tước bỏ vài quyền ưu tiên như xem TV, đi chơi... là những cách phạt trẻ khá phổ biến nhưng muốn đạt hiệu quả giáo dục cao, bạn phải áp dụng tùy tình huống và phù hợp với độ tuổi của con.

Những giới hạn nên đặt ra

Việc đặt ra giới hạn luôn thay đổi đa dạng tùy theo từng gia đình và tùy từng đứa con, đồng thời cũng phải phù hợp mỗi bước phát triển của trẻ. Cho dù vậy, dù ở tuổi nào bạn cũng cần có những nguyên tắc chung khi đặt ra giới hạn cho con:

- Để cho con biết chúng luôn được cha mẹ yêu thương và đứng về phía mình, cho dù chúng có kiêu cư xử không thể chấp nhận được.
- Tạo niềm tin tưởng cho con.
- Coi trọng việc làm gương cho con.
- Việc đặt ra giới hạn phải luôn rõ ràng và hợp lý, thích hợp với sự phát triển về tâm lý và tính tự trọng của con cái.
- Việc đặt ra giới hạn cần được liên tục điều chỉnh, thay đổi mức độ.
- Mong muốn của cha mẹ phải mang tính thực tế. Bạn cần xem những kỳ vọng của mình có hợp lý hay không so với tuổi phát triển của con.
- Tìm hiểu lý do tại sao đột nhiên trẻ có những cách cư xử không đúng hoặc quá đáng, chẳng hạn như bị bệnh, có thái độ hung hăng, lạm dụng các chất kích thích hoặc gặp khó khăn trong việc học.
- Đưa ra những lựa chọn khi có thể.
- Chú ý đến những gì quan trọng và cố lờ đi những lỗi nhỏ nhặt.

Những biện pháp trừng phạt dành cho mọi lứa tuổi

- Trách mắng: Để con biết cách cư xử của nó là không thể chấp nhận được.
- Không lưu tâm hoặc không nói chuyện: là cách trừng phạt hiệu quả dành cho những thái độ cư xử sai trái nhưng không gây nguy hiểm gì.
- Cầm tức: là chiến lược tốt nhất dành cho những hành vi sai trái nghiêm trọng. Đây cũng là biện pháp có ích cho cả cha mẹ lẫn con cái khi tất cả đều cần cách ly và bình tâm. Hình phạt cầm tức là tước khỏi con cái mọi sự quan tâm trong một thời gian ngắn.
- Tước những quyền ưu tiên: Giới hạn việc xem TV, đi ngủ sớm hoặc không cho đi chơi chẳng hạn, nhưng làm sao cần công bằng và chỉ áp dụng trong thời gian ngắn. Sẽ là sai lầm lớn nếu bạn đưa ra những lời đe dọa mà không thực hiện được hoặc những lời đe dọa gây hậu quả nghiêm trọng cho chính bạn hơn là cho con cái, chẳng hạn như: "Mẹ sẽ bảo bạn con không gọi điện cho con 1 năm".

Giới hạn qua từng độ tuổi

1-3 tuổi: Là thời gian bé bắt đầu trở thành một cá nhân và tách biệt khỏi cha mẹ. Các em ở tuổi này phát triển rất nhanh và cần được độc lập trong khi vẫn cần sự che chở của cha mẹ.

Giới hạn: Làm gương là chính và đừng nói nhiều. Giả vờ không quan tâm, ngó lơ và tránh những tình huống tế nhị.

3-5 tuổi: Trẻ biết suy nghĩ theo từng lúc và hiểu rõ hơn về từ "có lẽ", "để sau" hoặc "lát nữa". Tuy nhiên, con bạn vẫn còn là một đứa trẻ và có thể dễ nổi giận, giành giật đồ hoặc cắn. Khoảng 4 tuổi, nhiều đứa trẻ trở nên quyết đoán và cố gắng làm chủ những gì ở cạnh chúng. Nói dối và lợi dụng là cách cư xử thường thấy khi chúng đang thử nghiệm nhiều ý tưởng và cách thức để đạt được điều mình muốn.

Giới hạn: Giải thích ngắn gọn vì sao bạn muốn bé làm hoặc không làm điều gì. Tuổi mẫu giáo đã có kỹ năng ngôn ngữ tốt nhưng chưa rành về lý luận nên bạn đừng tranh cãi và bàn luận quanh co với con. Bạn nên chú trọng đến việc thỏa thuận một vài điều (những vấn đề về an toàn và chuyện thường ngày như tắm rửa, ăn uống và giờ giấc) nhưng tránh áp đặt một cách không cần thiết những chuyện không đâu. Hãy để cho trẻ tự quyết định vài điều và cho chúng quyền lựa chọn khi có thể.

5-8 tuổi: Trẻ em tuổi này biết lý luận giỏi hơn, luôn quan tâm tới việc mọi thứ hoạt động ra sao và khám phá một thế giới rộng lớn hơn với niềm hăng say và phấn khích. Tuy nhiên, quan điểm về cuộc sống của chúng vẫn còn tập trung vào cha mẹ.

Những giới hạn: Hãy giúp trẻ sắp xếp thời khóa biểu trong ngày sao cho hợp lý và có những điều quy định rõ ràng. Ở tuổi này, việc tước bỏ vài quyền ưu tiên là thích hợp để sửa chữa những hậu quả và thái độ cư xử sai trái. Điều quan trọng là bạn đừng ép buộc mà nên động viên trẻ làm tròn những công việc bổ phận (làm việc nhà, làm bài tập về nhà, đánh răng...)

8-12 tuổi: Từ 8 tuổi trở đi, con cái bắt đầu đặt câu hỏi về quan niệm và các giá trị của cha mẹ. Chúng đang dần chịu ảnh hưởng từ cả cha lẫn mẹ.

Những giới hạn: Khi lớn dần đến tuổi 12, bạn nên dần giảm bớt sự giám sát, để trẻ tự chăm sóc bản thân và tổ chức thời khóa biểu trong ngày. Bạn cần tìm hiểu xem trẻ đang làm gì, quan hệ với ai bằng cách chuyện trò, ăn uống cùng trẻ và giám sát việc xem TV, sử dụng máy vi tính, đồng thời nhắc nhở con dành thời gian cho gia đình.

Tuổi thiếu niên (cấp 2 và 3): Trẻ có nhiều áp lực và băn khoăn về những việc như lớn nhanh, dậy thì, vấn đề giới tính và về ý nghĩa của cuộc sống.

Những giới hạn: Hãy tỏ ra bằng hành động cũng như lời nói cho trẻ biết bạn luôn yêu thương, chăm sóc và quan tâm tới cuộc sống của chúng. Trẻ ở tuổi này cần hiểu tất cả những gì chúng làm dù xấu hay tốt đều có tác động đến bố mẹ. Bạn nên cương quyết với những vấn đề mình cho là quan trọng và những gì liên quan đến sự an toàn của trẻ, chẳng hạn như học hành, tình dục, dinh dưỡng, uống rượu, lái xe... Bạn cũng nên thành thật về những lỗi lầm của mình với con cái. Thiếu niên không cần có cha mẹ hoàn hảo nhưng cần những bậc phụ huynh sống theo cách mà họ muốn con cái sống và biết nhìn nhận lỗi lầm của mình.

(Theo Kiến Thức Ngày Nay)